

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	40804 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

29.11.2023 р.

Справа № 1922/АС-23

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 07.1 "Управління та адміністрування" у складі:

Шалімова Наталія Станіславівна – головуєчий,

Антонюк Олена Ростиславівна,

Антюшко Дмитро Петрович,

Вагонова Олександра Григорівна,

Загірняк Денис Михайлович,

Коваленко Юлія Михайлівна,

Кузьмак Олена Миколаївна,

Рак Михайло Ігорович,

Фесенко Валерія Валеріївна,

за участі запрошених осіб:

Захаркін Олексій Олександрович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	40804
Назва ОП	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 9, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

ОНП має чітко сформульовану мету – підготовку високоосвіченої інтелектуальної еліти із сформованим системним науковим світоглядом у сфері науки та практики підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, здатних розв'язувати комплексні проблеми, проводити оригінальні наукові дослідження та здійснювати науково-педагогічну діяльність із застосуванням інноваційних технологій та методів, генерувати та здійснювати трансфер знань у академічне та бізнес-середовище. Вона, у свою чергу, відповідає місії та стратегічній меті СумДУ, сформульованим у Стратегічному планом розвитку СумДУ на 2020-2026 роки (<http://surl.li/gdnxa>).

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Цілі ОНП і передбачені ПРН достатньою мірою визначаються з урахуванням позицій і потреб стейкхолдерів, зокрема як представників бізнесу (директор ТОВ "Технохім" Олефіренко О., заступник генерального директора з питань інформаційних технологій ТОВ «Асканія Груп» Рябенков О.), так і НПП інших ЗВО (д.е.н., проф. Диха М., д.е.н., проф. Собко О.).

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі та ПРН ОНП враховують тенденції розвитку спеціальності, ринок праці, галузевий та регіональний контекст, досвід аналогічних українських і закордонних програм.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ОНП дозволяє досягти передбачені Стандартом ПРН для III (освітньо-наукового) рівня ВО.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОНП, що становить 60 кредитів ЄКТС, та ОК відповідає вимогам законодавства щодо навантаження і стандарту ВО спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" для III (освітньо-наукового) рівня ВО.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Зміст ОНП має чітку структуру; ОК, що включені до ОП, пов'язані між собою та складають логічну взаємопов'язану систему, в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей і ПРН та сформувані компетентності, необхідні для розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст і цілі навчання за ОНП відповідає предметній області спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність".

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

ОНП передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії через вибірковість дисциплін (15 кредитів ЄКТС, що становить 25% від загальної передбаченої кількості кредитів ЄCTS).

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОНП і навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів ВО, що визначена у формі проходження педагогічної практики за професійним спрямуванням, обсягом 4 кредити (майже 7% загального обсягу ОНП) та дозволяє досягти передбачені ПРН.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

ОНП передбачає набуття здобувачами ВО соціальних навичок (soft skills), зокрема за рахунок вивчення ОК «Філософія науки», «Культура наукової української мови», «Методологія та методи наукових досліджень», «Методика підготовки наукових праць», «Англійська мова академічного спрямування», проходження практики, підготовки доповідей, виступів, презентацій.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг ОП складає 60 кредитів (1800 год), з яких для аудиторної роботи передбачено 570 год. (майже 32%), самостійної – 1230 год. (близько 68%), а обсяг аудиторного тижневого навантаження не перевищує 18 годин при загальному обсязі навантаження 1,5 кредити ЄCTS.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Підготовка здобувачів ВО на ОНП за дуальною формою наразі не здійснюється.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому є чіткими та зрозумілими, оприлюднені на офіційному веб-ресурсі СумДУ.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому на навчання за ОНП враховують особливості самої освітньої ОНП, визначені Правилами прийому до аспірантури (https://vstup.sumdu.edu.ua/images/aspirantura/r5_aspir_2023.pdf) в СумДУ. Оновлення Програми вступних випробувань здійснюється щорічно

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що в НУХТ регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти (<http://surl.li/iduli>), Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ (<http://surl.li/skzx>), Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/kysfl>).

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (здійснюється згідно з «Порядком визнання у Сумському державному університеті результатів неформального та/або інформального навчання» (<http://surl.li/gawqp>))

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Основні форми та методи навчання визначені у Положенні про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/kysfl>), Положенні про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ (<http://surl.li/gauee>) та відповідають передбаченим нормам і принципам академічної свободи.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Інформація про цілі, зміст, ПРН, порядок та критерії оцінювання наведено у робочих програмах, представлених на сайті СумДУ (<https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/catalog>), що розробляються відповідно до Положенні про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/kysfl>). Інформація доводиться до відома здобувачів ВО на першому занятті при вивченні певного ОК.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

При реалізації ОНП забезпечується поєднання навчання і досліджень, зокрема здобувачі ВО активно залучені до участі в науково-дослідній роботі.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

НПП, залучені до реалізації ОНП, регулярно оновлюють зміст ОК, зокрема на основі власних наукових досліджень і міжнародно визнаних досягнень у певній галузі.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності СумДУ, здійснюються на основі відповідних міжнародних договорів ЗВО, участі в інтернаціональних наукових заходах, виконанні міжнародних проєктів (підтверджено представниками ЕГ із фокус-групами НПП і здобувачів ВО).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів ВО є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачами результатів навчання, здійснюються згідно із Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/kysfl>), Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ (<http://surl.li/gauee>).

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Форми атестації здобувачів вищої освіти (публічний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії) відповідають вимогам затвердженого стандарту ВО.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила проведення контрольних заходів, що визначені в Положенні про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/kysfl>), Положенні про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ (<http://surl.li/gauee>), є загальнодоступним. У РП і силабусах ОК змістовно та коротко описано процедуру, критерії оцінювання успішності здобувачів ВО. Терміни проведення контрольних заходів загалом відображені у графіку навчального процесу та розкладі занять. Графік освітнього процесу оприлюднено в публічному доступі на офіційному сайті СумДУ. Дії з питань попередження можливого конфлікту інтересів під час проведення контрольних заходів чітко передбачені Наказом ректора №0215-І від 19.-3.2018р. «Про заходи щодо запобігання корупції».

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

У СумДУ визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми, та реалізуються на основі Кодексу академічної доброчесності (<http://surl.li/anus>), Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ (<http://surl.li/fyohn>). У ЗВО періодично здійснюється обговорення загального стану дотримання етичних академічних норм, виконувани роботи, зокрема підготовлені дисертації, перевіряють на академічний плагіат за допомогою комп'ютерних програм «Unicheck» і «StrikePlagiarism».

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Належна академічна та професійна кваліфікація НПП забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Процедури конкурсного добору НПП (регламентується згідно з Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних та педагогічних працівників Сумського державного університету та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (<https://normative.sumdu.edu.ua/index.php?task=getfile&tmpl=component&id=d4b030ae-80a2-e511-8085-001a4be6d04a&kind=1>) є прозорими, дають можливість забезпечити необхідний рівень їх компетентності, професіоналізму для успішної реалізації ОП.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

СумДУ залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, зокрема вони долучаються до стажування НПП, перегляду ОП, вносячи свої пропозиції, співпрацюють у рамках підписаних договорів.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Залучення до навчальних занять професіоналів-практиків, експертів, представників роботодавців здійснюється в основному до проведення гостьових лекцій, організації практик, семінарів. До аудиторних занять долучалися наступні професіонали-практики і роботодавці: Блавт Ю. (асоційований партнер CIVITTA), Маловіна С. (експерт SEO & Co-founder Raccoon.Recovery), Єрмоленко К.О. (аудитор ТОВ Грант-Торнтон Legic), Лукаш Н.А. (аудитор ТОВ Грант-Торнтон Legic), Борт Н.К. (провідний аналітик Української асоціації фінтех та інноваційних компаній).

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

СумДУ значною мірою сприяє професійному розвитку викладачів, що регламентується Положенням про підвищення кваліфікації співробітників СумДУ, педагогічних та науково-педагогічних працівників інших закладів освіти (https://crkr.sumdu.edu.ua/images/polozhenya_pro_pidvyshenyua_kvalificacii.pdf) на основі підвищення педагогічної майстерності публікації праць, стажувань і т.д. Даними документами передбачено форми, види, зміст, порядок, тривалість, періодичність підвищення кваліфікації НПП.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

СумДУ стимулює розвиток викладацької майстерності, зокрема наявне стимулювання найкращих працівників у вигляді преміювання, вручення відзнак, нагород тощо. У ЗВО діє Центр розвитку кадрового потенціалу СумДУ (<http://surl.li/khifo>)

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

У СумДУ наявні необхідні фінансові, потужна та розвинена матеріально-технічна база та ресурси, навчально-методичне забезпечення.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

При реалізації ОНП використовуються спеціально обладнані аудиторні приміщення, зокрема комп'ютерні, є безоплатний доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science (<https://library.sumdu.edu.ua/uk/e-resursy/resursy-lokalnoho-dostupu.html>), власний репозитарій (<https://library.sumdu.edu.ua/uk/e-resursy/elektronni-resursy-sumdu/repozytarii-sumdu.html>), що сприяє досягненню цілей, завдань та результатів навчання. У ЗВО

надається можливість публікації результатів наукових досліджень в університетських наукових журналах, зокрема категорій Б і А, монографіях. Це, в свою чергу, дозволяє констатувати про зразковість за даним підкритерієм.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Освітнє середовище в СумДУ, у т.ч. за даною ОНП, є безпечним для життя і здоров'я здобувачів ВО, що навчаються за ОНП, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси. У ЗВО діє медичний пункт, спеціальна інфраструктура, надається психологічна підтримка.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

У СумДУ забезпечується освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів ВО, зокрема на сайті ЗВО представлено необхідну інформацію, надається психологічна підтримка. Здобувачі ВО обізнані щодо освітньої, організаційної та соціальної підтримки. НПП залучені до консультування здобувачів ОНП.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

У СумДУ створено та забезпечено необхідні умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами (surl.li/gcmvr), зокрема шляхом забезпечення безперешкодного доступу до навчальних корпусів і гуртожитків, наявні пристосовані ліфти, спеціальні туалетні кімнати, сходові підйомники, наявна психологічна підтримка (<http://surl.li/gdvdsd>). У ЗВО наявна взірцева практика - функціонує проєкт "Студентський лелека" (Центр підтримки сім'ї) (<http://surl.li/ffpy>), де здобувачі та працівники ЗВО, які мають маленьких дітей, можуть залишити їх там у спеціально розроблених ігрових зонах.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

СумДУ визначено чітку та зрозумілу політику, процедури вирішення конфліктних ситуацій, зокрема реалізуються Положення про запобігання та протидії булінгу (цькуванню) (<http://surl.li/atzzv>), Кодекс корпоративної культури СумДУ (<http://surl.li/khgcx>), Політика рівності СумДУ (<http://surl.li/khgkm>). У ЗВО ведеться антикорупційна діяльність, що визначена наказом ректора «Про запобігання корупції» (<http://surl.li/ffbd>). У ЗВО наявна взірцева практика - створено Гендерний ресурсний центр (<http://surl.li/obyn>).

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

У СумДУ послідовно дотримуються визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП, що визначені Положенням про освітні програми вищої освіти (<http://surl.li/kciba>).

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Здобувачі ВО залучені до процесу періодичного перегляду ОНП, забезпечення її якості, зокрема до групи розробників залучався здобувач ВО Новіков В. Також вони проходять опитування щодо задоволеності ОНП, де підтверджено, що їх участь є досить значущою для покращення якості викладання.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Роботодавці залучені до процесу періодичного перегляду ОП і інших процедур забезпечення її якості, зокрема через участь в засіданнях Ради роботодавців, при зустрічах з гарантом ОП та членами проєктної групи, завідувачем кафедри фінансових технологій та підприємництва. Також роботодавці як запрошені особи долучаються до періодичного рецензування ОНП. У той же час, відсутній чіткий механізм залучення у навчальний процес експертів галузі, представників роботодавців, практиків-професіоналів.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

За ОНП, що акредитується, випускників ще не було.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Система забезпечення якості СумДУ, визначена в Політиці забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ (<https://sumdu.edu.ua/images/content/general/gen-info/council-quality/quality-policy.pdf>), забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОНП та/або освітній діяльності з її реалізації, зокрема шляхом проведення загальноуніверситетського моніторингу якості освітньої діяльності, врахування пропозицій зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОНП є первинною.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

У СумДУ функціонує Політика забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського державного університету (<https://sumdu.edu.ua/images/content/general/gen-info/council-quality/quality-policy.pdf>), де визначений її основні принципи, застосування яких координуються спеціально створеним Центром забезпечення якості вищої освіти.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

При реалізації ОНП у ЗВО визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Проєкт ОНП оприлюднено на сайті СумДУ (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/2464>). Для збору пропозицій щодо розміщеного матеріалу представлено контактні дані та відповідна форма.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

СумДУ своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про ОНП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/2335>, <https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/2493>).

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у ЗВО за спеціальністю 076 "Підприємництво та торгівля". Зокрема, дослідницькі компетентності та універсальні навички дослідника формуються шляхом вивчення ОК «Методологія та методи наукових досліджень», «Управління науковими проектами», «Методика підготовки наукових праць», викладацькі - ОК «Інноваційна педагогічна діяльність» та розширюються під час проходження педагогічної практики.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Наукова діяльність аспірантів відповідає напрямові досліджень наукових керівників, які є спеціалістами у сфері підприємництва та торгівлі. Взірцевою є практика, що наукова активність керівників підтверджена значною кількістю наукових праць, опублікованих впродовж останніх 5 років у фахових і включених до міжнародних БД виданнях, навчальній і науковій літературі.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

У СумДУ наявні значні організаційні та матеріальні можливості в межах ОНП для проведення та апробації результатів наукових досліджень, зокрема роботи в публікації результатів досліджень на наукових і науково-практичних заходах, у фахових і включених до міжнародних БД виданнях.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

СумДУ забезпечує можливості для залучення здобувачів ВО III рівня до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, у тому числі за рахунок участі та виступів на всеукраїнських і міжнародних конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах, зокрема міжнародній літній школі Жана Моне «Competences for Successful Employment In EU Companies and Organizations», при виконанні НДР, роботи бізнес-школи та віртуальній мобільності.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Наявна зразкова практика участі наукових керівників аспірантів у значній кількості дослідницьких проєктів, зокрема НДР "Фундаментальні основи фазового переходу до адитивної економіки: від проривних технологій до інституційної соціологізації рішень" (№ д/р. 0121U109557), «Детінізація та регуляторна ефективність екологічного оподаткування: оптимізаційне моделювання для забезпечення національної безпеки та раціонального природокористування» (МОНУ, № д/р 0122U000777), «Стохастичне моделювання дорожньої карти гармонізації вітчизняних та європейських стандартів регулювання енергетичного ринку на шляху переходу до циркулярної та вуглецево-нейтральної економіки» (Національний фонд досліджень України, № д/р 2020.02/0231).

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

У СумДУ забезпечується та популяризується академічна доброчесність, у т.ч. у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів, здійснюється її моніторинг. ЗВО вживає необхідних заходів щодо унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Більш чітко визначити фокус ОП, зокрема з урахуванням трансформації назви спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля". Передбачити в ОНП додаткові спеціальні (фахові) компетентності, що забезпечували б унікальність ОНП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Збільшити обсяг ОК, направлених на набуття здобувачами ВО спроможності продукувати нові ідеї та розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Активніше проводити інформування здобувачів ВО про перспективи набуття та визнання результатів неформальної освіти, в т.ч. за рахунок міжнародних дистанційних курсів.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Посилити активність проходження НПП стажувань у діючих бізнес-організаціях. Активніше залучати роботодавців і практиків до реалізації ОНП.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Розширювати методи та засоби оцінювання знань здобувачів ВО з урахуванням сучасних можливостей і технологій. Сприяти популяризації принципів академічної доброчесності в середовищі здобувачів освіти шляхом проведення інформаційних заходів щодо забезпечення та розвитку академічної культури.

Критерій 6. Людські ресурси

Здійснювати залучення практиків до проведення занять на постійній основі, зокрема часткового працевлаштування чи на умовах погодинної оплати праці. Активніше залучати НПП до розробки та публікації авторського методичного забезпечення ОК.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Продовжувати підтримувати та вдосконалювати високий рівень забезпечення якості за даним критерієм

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Посилювати участь здобувачів ВО, роботодавців у внутрішньому забезпеченні якості ОНП. Забезпечити оновлення рекомендованих джерел у силабусах, ширше представляти наукові праці НПП СумДУ, джерела англійською мовою

Критерій 9. Прозорість та публічність

Забезпечувати інформування про наукові школи СумДУ на офіційному сайті та сторінках відповідних кафедр з метою інформування про них і їх здобутки всіх зацікавлених сторін.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Підтримувати високий рівень реалізації ОНП за даним критерієм, зокрема щодо публікацій в у фахових і включених до міжнародних БД виданнях, виконанні НДР.

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>1922_Заява про самовідвід_Люта.pdf</i>	uooYspUEGfWU2ytgXlM5cleE1mqiPRgiNeN3A8FH940=
Додаток	<i>Заява_про_самовідвід_Лаврентю_СумДУ.pdf</i>	/j2kGBivohmNKQxropmb3BD3C3ZDRR1kasrOEpm6ba0=

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ШАЛІМОВА НАТАЛІЯ СТАНІСЛАВІВНА